

Ferenc aki a Szent Szűzzel álmodott

A Wendler család feljegyzései (I. rész)

Wendler család krónikájáról őször Bonomi Jenő adott írt a Neue Heimatblätter 336. évfolyamában. Őt követte múzeumunk névadójának, Franz Riedlnek tanulmánya, aki Franz Wendler és Köhegyi kápolnája címmel adott hírt – főleg Bonomi nyomán – az értékes feljegyzésekről. Írásaiból megtudjuk, hogy Johann Christophorus Wendler a budaörsi család alapítója. Ideköltözése táján, az 1740-es években feltehetőleg még protestáns lehetett. 1747. november 27-én kötött házasságot, majd hazautazott émetországba. Már hosszabb ideje lehetett távol, mert a krónika feljegyzései szerint, szülei nem ismerték meg. „Mikor szállást kért éjszakára, azt érdezték, honnan jön, erre azt felelte, Magyarországról. Mire azt felelték, ott nekik is van együk. Erre azt kérdezte, hogy ívják a fiukat, azt válaszolták, Wendler Kristófnak. (A kézirat ajátságos, német helyesírást nem ismerő alakját fordításunkban nem adjuk vissza.) Erre atya nyakába borult, és írt az örömtől. Ezután megendégelték, asztalhoz ültették. Ő keresztet vetett és imádozott, szülei azonban evangélikusok voltak. Azután beszéltek az örökségéről, de semmit sem adtak neki. Pedig apja jó módú volt, három házat is birtokolt. Ő ezután visszautazott Budaörsre, ott is maradt.”

A szülők vélhetően nem tudták megbocsátani a kíváncsiorolt és hazatérő fiúnak, hogy Magyarországon vallást változtatott. A családi krónika azt is eljegyezte, hogy a következő ú neve is Kristóf lett, 1761. júniusában született. A budaörsi családalapító Kristóf 1772-ben, 60 éves korában halt meg. Az ifjabb Kristóf uralkodalmi kádárként dolgozott. 1782-ben Barbara Frank leányzót vette feleségül, ebből a házasságból született a köhegyi remete és krónikáiról, Franz Wendler, 1815. június 29-én.

A családi krónikák születéséről évszázadok óta tudomásunk van a különböző német lakosságú településeken. Bár Budaörsön egyetlen család történeti feljegyzéseiről van tudomásunk, a feljegyzéseket a Wendler család tagjai, a Köhegyen kápolnát és zarándokhelyet teremtő parasztházak írták. A XIX. század közepétől láthatóan részletesebben, bár emlékezetük visszanyúlt a Budaörsön a XVIII. századi letelepedés időszakára is.

Megtudjuk a krónikából, hogy jámbor, istenfélő ifjú volt, aki már gyermekkorában látta, hogy szülei az elsőnek létesített úrnapi kápolnát díszítik. A Wendler-család úrnapi kápolna díszítése egészen 1946-ig folyamatosan jogaik közé tartozott.

Wendler András, aki apja halála után folytatta a feljegyzéseket, megörökölte, hogy ez a kápolnadíszítő tevékenység – az úrnapi oltár állítása – is formálta apja jellemét. „Szemmel látható, hogy a jó természetű mag jó gyümölcsöket terem, ahol él az Istenszeretet, ott nagy fa nőhet fel” – írja. András tisztában volt azzal, hogy apja és édesanyja sokban hozzájárultak a Szűz Mária szeplőtelen fogantatása hittétel kialakulásához, noha „kevés volt az iskolázottságuk, még olvasni sem tudtak igazán jól, vagyunk nem volt, nagy szegénységben éltek, mivel csak a kis házasok során laktak. Természetesen volt valamennyi pénzük, bort is termeltek, de ez kevés volt ahhoz, hogy bármit is vállalkozzanak”.

Wendler Ferencet még az a megrázkódtatás is érte, hogy egy időre a család gazdagabb, tehetősebb tagjai vették át az úrnapi oltárkápolna díszítését. Ezért azt a fogadalmat tette, hogy Péter és Pál napján, amikor is az oltári szentség egész napon át kihelyezve látható volt, 1838-tól 1846-ig évente öt font értékben gyertyát ajánldékozt a templomnak. A gyertyaajándékozatot nemcsak a két szent, hanem az elhunyt rokonok emlékére ajánlotta fel, továbbá a tisztítóüzből szen-

vedő lelkekért is, és azokért a szegény lelkekért, elhunytakért, akikről mindenki megfeledkezett. Nyilván szegénysége miatt mondott le erről a jelentős kiadásról, de a következő évben szerette volna a kötelezettséget újra visszakapni. Rokonai azonban a gyertya felajánlásának dicsőségét sem adták vissza. Amikor szomorúan elaludt, akkor jelent meg álomban először a Szent Szűz, akit már egyszer 1841-ben is látott álmában. Most élte át - a krónika feljegyzése szerint - azt a jelentős álmot, hogy a Köhegyen a vadrózsák bokrában megjelent előtte az Istenanya Mária, és így szólt hozzá: „Én vagyok a Szeplőtelen Fogantatás!” Ez az álom annál is sajátosabb, mert addig a Köhegy a lakosság tudatában a boszorkányok, a rossz szellemek gyülekező helyének számított. A következő éjszakán a

későbbi remete újabb álmot látott, azt álmodta, hogy későbbi feleségével, Hartmeyer Rosalie-val egy zöld lombbal díszített úrnapi kápolnát ékesít. A kápolna azonban díszítés közben egyre nagyobb alakot öltött. Ez után az álma után első felesége Josephine Frank elhunyt, és a későbbi remete az ugyancsak özvegyé lett Hartmeyer Rosaliet, Michelberger özvegyét vette feleségül. A Franz Wendlerről tíz évvel idősebb asszony 1851-ben még két ikergyermeket szült.

Franz Wendler - majd fia feljegyzései azonban nemcsak a későbbi kápolnaépítő életéről, lelki fejlődéséről őriztek meg adatokat. Nyilván idősebbektől hallhatta, hogy az újjáépített templom alapkövét egy bíróságot viselt ember, Remigius Ostfölk helyezte el. 1809. június 13-án húzták fel a toronyba a nagy harangot. Megőrizte a krónika az 1810. évi január 14-i földrengés emlékét is. Ezen esztendőben, szeptember 5-én Pesten nagy tűzvész pusztított, 423 ház lett a lángok martalékává. Majd 1811. október 22-én újabb nagy harangot kapott a templom, de a harang felhúzásakor életét vesztette egy bizonyos Wenzel nevű budaörsi.

1814. május 11-én a községre hullott hó emlékét őrizte meg a krónikás, majd azt is megörökölte, hogy a dupla mázsányi búza ára 60 forint volt. 1821-ben a vörös kakas, a tűz pusztított Budaörsön, a Bauerngasse házai közül több teljesen leégett, – ez a mai fő utca –, de tűzeset szomorította a kis házas gazdákat is, május 9-én Mayer András háza égett le. Wendler Ferenc életének elhíresültebb eseményei az 1850-es években folyótódtak. Ekkor került sor a köhegyi kápolna megalkotására is, amire a Szűz Anya a földomlás alól való szerencsés megmenekülése után biztatta.

Kovács József László
(Folytatjuk)